අසීමාන්තික චින්තනය

මේ ලෝකෙ ජීවත් වෙන කවුරුත් කල්පනා කරන්න, හිතන්න රුසියෝ. තමන් තනි වෙච්ච වෙලාවක හරි ඒකාකාර විදිහේ වැඩක් කරන්න යෙදුනු වෙලාවක හරි එක එක ස්ථානවලට හෝ ප්රදේශවලට ගොනු වෙච්ච වෙලාවට හරි කල්පනා කරන එක, හිතන එක, දවල් හීන දකින එක ලෝකයාගේ සාමාන්ය පුරුද්දක්.

හැබැයි මේ කල්පනා කරන ස්වභාවයන් කාලෙන් කාලෙට වෙනස් වුනාට, ඒ කල්පනා කරන රාමුව බොහෝ දුරට එක හා සමානයි, ඒකාකාරයි. දුක කියල කියන සනාතන ධර්මතාවයට මුහුණ දෙන ලෝකයා ඒ දුකෙන් නිදහස් වෙන්න කල්පනාවක පිහිට පතනවා. කායිකව ලබා ගන්න බැරි විදිහේ තෘප්තිමත් භාවය මානසිකව සලසා ගන්නට සිතුවිල්ලෙන් හෝ උත්සාහ කරනවා. හැබැයි එක තැනක කැරකීමක් තියෙන්නෙ. මේ ඒකාකාරී වෙච්ච, සීමාසහිත චින්තනයෙන් නිදහස් වෙන්නෙ කොහොමද? අද දවසේ උපදේශය ඒ දේ ගැනයි.

එක්තරා දවසක හොඳට අතපය තියන පුද්ගලයෙක් තමන්ගෙ ජීවිතේ දිහා හිතල බලල කලකිරීමකට ලක් වෙනවා. තමන් බලාපොරොත්තු වෙච්ච ඉලක්කයට, තමන් බලාපොරොත්තු වෙච්ච අරමුණට යන්න බැරි වුනා කියල. එහෙම හිතලා මෙයා කල්පනා කරනව මෙයාගෙ ජීවිතේ නහගන්න ඕන කියල. මහා කන්දක් උඩට යනව ඒ කන්දෙන් පල්ලට පනින්න බලාපොරොත්තුවෙන්.

කන්දෙන් පල්ලට පනින්න ඔන්න මෙන්න තියනකොට පේනවලු මෙයාට, පල්ලෙහා තව කවුරුහරි කෙනෙක් කඳු පාමුල නට නටා ඉන්නව. හැබැයි තව ටිකක් හොඳට විපරම් කරල බලනකොට පේනවලු, ඒ නට නටා ඉන්න මනුස්සය අත් දෙකක් නැති කෙනෙක් කියල. මෙයාට හිතුනලු,

"මේ මට අත්දෙකකුත් තියාගෙන මං නටන්නෙ නෑ. මේ මිනිහ මේ අත් දෙකකුත් නැතුව නටන්නෙ ඇයි කියල කෝ පොඩ්ඩක් බලන්න ඕන"

කියල කන්දෙන් පනින එක පැත්තකින් තියනකං කන්ද පල්ලම් බැහැල අර මනුස්සය ගාවට යනවලු. ගිහිල්ල අහනවලු,

"මොකද දැන් ඔය නටන්නෙ?"

එතකොට අර අත් දෙකක් නැති මනුස්සය කියනවලු,

"ඔහෙත් මේ මාර කතාවක් කියන්නෙ. මං මේ නටනව නෙවෙයි. මේ ඇඟේ වහන මැස්සොයි මදුරුවොයි එළවගන්න බැරුවයි මං මේ දඟලන්නෙ" කියල.

මේක එක්තරා උපමා කතාවක්.

අපේ ජීවිතේ පින්වතුනි බොහෝමයක් අවස්ථාවන් වලදී, අපි හිතන පතන ස්වභාවය තුල තියෙන්නේ අපිට නොලැබී යාම් හෝ අපි නොලද දේවල් මිසක අපි ලබාපු දේවල් නෙවෙයි, අපිට තියන දේවල් නෙවෙයි. අපි හැමදාම වගේ කල්පනා කලේ, මතක් කලේ, මෙනෙහි කලේ, පශ්චත්තාප වුනේ, ශෝක කලේ අපිට නොලැබිච්ච, අපිට අහිමි වෙච්ච, අපිට බැරි වෙච්ච, අපිට පාඩු වෙච්ච, අපිව පල්ලෙහාට ඇදගෙන වැටිච්ච හෝ අපිව පල්ලෙහාට ඇදල දාපු, අපිව ගරහාවට ලක් කරපු, නින්දාවට ලක් කරපු, තාඩනයකට පීඩනයකට ලක් කළ අවස්ථා, අපිව දුකකට වැටිච්ච අවස්ථා, මානසිකව හෝ කායිකව වද වේදනා දුන්නු අවස්ථා ආදී කාරණා පමණයි.

මේ වගේ අපිව පහතට හෙලන, එහෙම නැතිනම් දුකකම ගිල්වල තියන සිතිවිලි හිතන්නට වුනහම, ඒ අනුසාරයෙන් තව තව කාරණා සිහිපත් කරන්නට, මෙනෙහි කරන්නට, කල්පනා කරන්නට වුනහම, එවන් වූ හිතකට මේ ලබාපු ජීවිතය තුල සතුටක් තියනවා හෝ සැනසීමක් තියනවා කියන දේ තේරුම් ගන්න අමතක වෙනව. හේතුව එයා හිතන්නෙ එක්තරා මට්ටමක් තුල, එක්තරා පැත්තක් තුල විතරක් වෙන හින්ද.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන හැටියට අපිට අපේ ජීවිතය තුල 'ආදීනවය' කියන දේ බැලිය යුතුයි. නමුත් අපි අමතක කරන්න නරකයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා 'ආශ්වාදය' කියලත් දෙයක් මේ ලෝකෙ තියනවා කියල. ඒ වගේමයි 'නිස්සරණය' කියල දේකුත් තියනව.

අපේ ජීවිතය තුල සමබරතාවයක් පවත්වන්න නම් ආදීනවය ගැන අපි මෙනෙහි කල යුතුමයි. නමුත් යමක ආශ්වාදයක් පවතිනවා නම් ඒ දේ තුල ආශ්වාදයක් පවතින බවත් මෙනෙහි කළ යුතුමයි, තේරුම් ගත යුතුමයි, අවබෝධ කළ යුතුමයි. ධර්මානුසාරයෙන් අපි අහල තියනවා පංචඋපාදානස්කන්ධයට තියන ඇලීම දුරු කරන්න ඕන කියල. අතීතයෙදි අපිට වෙච්ච අඳුරු මතක? ඒව එතකොට ඔය ගොඩට අයත් වෙන්නෙ නැද්ද? අපිට ලබා ගන්නට නොහැකි වෙච්ච ඉලක්කයන් ගැන මෙනෙහි කරන එක අතහැරීමට ලක් නොවිය යුතුද? අපි හැමදාම පශ්චත්තාප වෙච්ච, හිතින් දුක් විඳපු, සමහර වෙලාවට කායිකව පවා ඒ දුක ගලාගෙන ගියපු එවන් වූ අඳුරු මතකයන්, අඳුරු සිතුවිලි, එවන් වූ ආශාවල්, බලාපොරොත්තු හිත් කඩවීම් ආදී දේවල් අතහරින්න ඕන නැද්ද?

අපිට මෙන්න මේව ගොඩක් වෙලාවට අමතක වෙනව. ඒකට හේතුව අපි මෙනෙහි කරන්නේ එක් පසක තියන කොටසක් විතරක් වෙන හින්ද. අපේ චින්තනය සීමා සහිතයි ඒ විදියට බලනකොට. එවන් වූ චින්තනයක් තියනවා නම්, ඒ වගේ හිතකට තේරෙන්නෙ මේ තියන ස්වභාවය මෙහෙමමයි,

මේකෙ මීට වඩා වෙනස් කරන්න බැහැ කියල. ඒ අදහසින් කෑම කන්න පුළුවන්, ගමන් බිමන් යන්න පුළුවන්, අඳින්න පළඳින්න පුළුවන්, වැඩ රාජකාරි කරන්න පුළුවන්, නිදා ගන්න පුළුවන්, හැබැයි වැරදි විදිහේ කණ්නාඩියක් දාගෙනයි ඉන්නෙ.

ඒක තුල නිරන්තරයෙන්ම ගැබ් වෙලා තියෙන්නෙ හෝ පේන්නෙ තමන් අර නිතර නිතර මෙනෙහි කරන තමන්ගේම දුර්ගුණ හෝ තමන්ටම නොලැබුනු, තමන්ටම අහිමි වෙච්ච ඒ වගේ ස්වභාවයන් විතරයි. එයාගෙ චින්තනය සීමා සහිතයි.

හැබැයි මේ ලබාපු මනුෂ්ය ජීවිතය තුල එයාට සීලවන්ත වෙන්න පුළුවන්, තවදුරටත් සීලවන්ත වෙන්න පුළුවන්, හිත තැන්පත් කරගන්න පුළුවන්, තවදුරටත් හිත තැන්පත් කරගන්න පුළුවන්, ඥානවන්ත වෙන්න පුළුවන්, තවදුරටත් ඥානවන්ත වෙන්න පුළුවන්, මෛත්රී සහගත වෙන්න පුළුවන්, කාරුණික වෙන්න පුළුවන්, මුදිතාවන්ත වෙන්න පුළුවන්, උපේක්ෂා සහගත වෙන්න පුළුවන් ආදී වශයෙන් තියන කුසල් සහගත කටයුතු කරන්න පුළුවන් විත්තිය අමතක වෙලා යනව.

මේ ලෝකේ පින්වතුනි ජීවත් වෙන ඔබටත් මටත් බලන්නට, තේරුම් ගන්නට ආදීනවයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු විත්තිය ඇත්ත. හැබැයි ඒකෙන් කියවෙන්නෙ නැහැ අපිට මෛත්රිය කරන්න එපා කියල. මෛත්රිය කියල කියන්නෙ ආශ්වාදයක්. ආදීනවය බලන්න කියපු එකෙන් කියවෙන්නෙ නැහැ කාරුණික වෙන්න එපා කියල. වෙන කෙනෙක්ගෙ දුකකට පිහිට වෙනව කියල කියන්නෙ ඒක ලොකු ආශ්වාදයක්. ඒක ලොකු ආත්ම තෘප්තියක්.

මේ ලෝකේ දුර්ගුණයන් තියනව නම් මෙනෙහි කරන්න කියල තථාගතයන් වහන්සේ දේශනා කරපු විත්තිය ඇත්ත. හැබැයි ඒකෙන් කියවෙන්නෙ නෑ අපිට ඊර්ෂ්යා සහගත වෙන්න කියල. ඒකෙන් කියන්නෙ මුදිතාවන්ත වෙන්න කියලයි. ඒකෙන් කියන්නෙ නැහැ සමානාත්මතාවයක් හිතේ හදා ගන්න එපා කියල. සමානාත්මතාවයකින් සලකන්න එපා කියල කියල දෙන්නෙ නැහැ. ඒකෙන් උගන්වන්නෙ සමානාත්මතාවයෙන් යුතු වෙන්න කියල. මොකද සමානාත්මතාවය කියල කියන්නෙ බොහොම ආශ්වාදජනක දෙයක් හින්ද.

අපි අපේ ජීවිතය තුල සීමාසහිත විදිහට හිතන්න පතන්න වුනහම ධර්ම මාර්ගයෙන් අපි ඉවතටයි යන්නෙ. ධර්ම මාර්ගයෙන් ඉවතට යන්න යන්න මෛත්රී, කරුණා මුදිතා උපේක්ඛා ආදී අපිට දියුණු කරගන්න පුළුවන් ගුණාංගයන්ගෙන් අපි චුට්ට චුට්ට දුරස් වෙනව. අපේ වචන මෛත්රියෙන් දුරස් වෙන්න පුළුවන්. අපේ වචන කරුණාවෙන් දුරස් වෙන්න පුළුවන්. අපේ වචන මුදිතාවෙන් දුරස් වෙන්න පුළුවන්.

අපේ වචන උපේක්ෂාවෙන් දුරස් වෙන්න පුළුවන්. සමානාත්මතාවයෙන් දුරස් වෙන්න පුළුවන්. ඔය වගේමයි වැඩකටයුතු. මේකට හේතුව මෛත් රිය, කරුණාව, මුදිතාව, උපේක්ඛා නැති විදිහේ සිතුවිලි හිතන එකයි. ඒ චින්තනය සීමා සහිත නිසා.

සතිපට්ඨාන කියන භාවනාවට අවතීර්ණ වෙන යෝගාවචරයා ඉගෙන ගන්නේ, නොලබපු, නොලද දේවල් ගැන හූල්ලන්න නෙවෙයි. හිත හිතා පසුතැවිලි වෙන්න නෙවෙයි. ලබාපු, ලැබිල තියන යම් හෝ කුඩා හෝ දෙයක් තියනවද, ඒ දේ සතුටින් භාරගන්නටයි. කල්පනා ලෝකයක නිමග්න වෙලා බොහෝ ගැටළු ගණනාවක, බොහෝ අවුල්සහගත සිත් රිදීම් ගණනාවක හිර වෙලා ඉන්නවට වඩා මේ මොහොත තුල වදින පවන් රැල්ලක පහස විඳගෙන ඉන්න එක මහානීයයි. ආශ්වාදජනකයි. කන කෑම එකක් කනකොට වෙන මොනව හරි දෙයක් කල්පනා කර කර හිතෙන් පුපුර පුපුරා කෑම කනවාට වඩා හිතන දේ පැත්තකින් තියලා ඒ කන කෑම එකේ රස විඳ විඳ ආහාර ගන්න එක, ඒක සතිවන්ත බවයි.

තමන්ගේ සිතුවිල්ලටම නිමග්න වෙලා ඉන්නවට වඩා, ඒකාකාර විදිහේ ස්වභාවයන් දිහාම නිතර නිතර බලනවාට වඩා, තියන විවේකයකදී තමන්ගෙ නෙත පිනායන, අකුසලයක් නොවෙන කුසල් දේවල් නරඹන එක, ඒක හිතට අළුත් දෙයක්. තමන්ට මෙච්චර කාලයකට යන්න බැරි වෙච්ච සිද්ධස්ථාන තියෙන්න පුළුවන්. වැඳපුදාගන්න පුළුවන් තැන් තියෙන්න පුළුවන්. ඒ වගේ තැනකට යන එක තමන්ට ලොකු ආශ්වාදයක්. අර ඒකාකාර විදියට කල්පනා කරන ඒ සිතුවිලි රාමුවෙන් නිදහස් වෙන්නට අපිට ඉඩහසර හම්බ වෙන විවිධාකාර ක්රියාමාර්ග මේව.

තමන්ට තියන ශක්ති ප්රමාණයෙන් වෙනත් කෙනෙක්ට ඇප උපස්ථාන කරන්න පුළුවන්, උදව් උපකාර කරන්න පුළුවන්, බලාකියා ගන්න පුළුවන්, රැකවරණය සලසන්න පුළුවන්.

මේ ලෝකෙ ගැටළු, ප්රශ්න හෝ තමන්ගේ බලාපොරොත්තු ඉටු නොවෙනකොට ලෝකයාට ගොඩක් වෙලාවට තේරෙන දේ තමයි, ආයෙ නම් මට සතුටු වෙන්න බැහැ කියල වගේ දෙයක්. නමුත් අපිට අපේ තියන ඇඟේ කොටස් ගැලවිලා ගියත් හිතේ හදා ගන්න පුළුවන් බ්රහ්ම විහරණ ගුණයන් ටික ඒ ඇඟේ තියන අඟපසඟ කැපිල යනව වගේ හිතින් කැපිල යන්නෙ නැහැ. ඒව ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්. මෛත්රිය ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්, කරුණාව ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්, දයාව ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්, මුදිතාව ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්, සමානාත්මතාවය ඉතුරු කරගන්න පුළුවන්. මේ වටිනා කියන ජීවිතය ආරක්ෂා කරගෙන මීට වඩා සීලවන්ත වෙන්න පුළුවන්.

මේ කලබල හිත, තැන තැන දුවන හිත හින්දයි මේ ප්රශ්නෙ තියෙන්නේ. ඒ හිතත් තමන් ඒකාකාර කොටසක දුවවන හින්දයි මේ ප්රශ්නෙ

තියෙන්නේ කියල තේරුම් අරගෙන, ඒ හිත තැන්පත් කරගන්න පුළුවන්. ඒ ඒකාකාර විදියට හිතන හිත හින්දා ප්රඥාවන්ත නොවෙන විදිහේ කටයුතු කරන්න අපේ හිත අපිව යොමු කෙරෙව්වට, හිත තැන්පත් කරගත්තට පස්සේ, ඥාණවන්ත විදිහේ වැඩකටයුතු කරන්න, ඥාණවන්ත විදියට හැසිරෙන්නට අපිට අවස්ථාවක් හම්බ වේවි. ඒ වෙනුවෙන් ධර්ම ශ්රවනය කරන එක හොඳයි. ඒ වෙනුවෙන් තමන්ට වඩා සිල්ගුණ තියන, හිතේ තැන්පත්කම තියන, ප්රඥාවන්ත ඇත්තන්ව ආශ්රය කරන එක හොඳයි.

මෙවන් වූ කටයුතුවලින් අපිට තේරුම් ගන්නට පුළුවන්කමක් හම්බ වේවි ඒකාකාර විදියට තමන්ගේ ගැටළුව දිහාම සලකනවාට, බලනවාට වඩා ඉන් එහාට නිරීක්ෂණය කරන්න පටන් ගත්තා නම් තමන්ගේ ගැටළුව කොයි තරම් නම් කුඩා එකක්ද කියල, තමන්ට වඩා ගැටළුවල ඉන්න අය, ප්රශ්නවල ඉන්න අය හිනා වෙලා ඉන්නත් පුළුවන්. අපි අපේ ජීවිතය තුල අපේ චින්තනය යම් සීමාවක කොටු කරගන්න වුනාම ඔබට ඔබේ යහපත හොයාගන්න අමාරු වේවි. නමුත් තමන් හිතන සීමාවෙන් ඔබ්බට, ඉන් එහාට ඉගෙන ගන්න විදියට හිත යොමාගන්න පටන් ගත්තට පස්සෙ, තමන් හිතන දුක පවා, තමන් අත්දකින තමන් බුක්ති විඳින දුක පවා, ඇති වෙලා, පැවතිලා, නැති වෙලා යන ධර්මතාවයටම අයිති බව තමන්ටම පසක් වේවි.

ඒ වගේ විත්තියක් තේරුනොත් එහෙම, ඒ දුක ඇති වෙලා නම් තියෙන්නෙ නැති වෙලා යනකං ඉවසාගෙන ඉදීවි. හැබැයි ඒ ඉවසීම සිදු කරල ඉවර වෙනකම් තමන්ට ගත කරන්න පුළුවන් විදිහේ උපරිම හොඳ ජීවිතය, යහපත් වූ මෛත්රී සහගත කාරුණික වූ ජීවිතය පවත්වන්නට උත්සුක වේවි.

ජිනං වන්දාම ගෝතමං

පූජනීය පදියතලාවේ මේධාවි හිමි